

Zbierka súdnych rozhodnutí

NÁVRHY GENERÁLNEHO ADVOKÁTA
NIILLO JÄÄSKINEN
prednesené 25. októbra 2012¹

Vec C-375/11

**Belgacom SA,
Mobistar SA,
KPN Group Belgium SA
proti
Belgickému kráľovstvu**

[návrh na začatie prejudiciálneho konania podaný Cour constitutionnelle (Belgicko)]

„Telekomunikačné služby — Smernica 2002/20/ES — Práva na používanie rádiových frekvencií — Jednorazové poplatky za udelenie a predĺženie platnosti — Metóda výpočtu — Zmena existujúcich práv — Údajne retroaktívne uplatňovanie smernice 2002/20 členským štátom“

I – Úvod

1. Súdny dvor má v rámci tohto sporu posúdiť, či predĺženie platnosti práv na používanie telekomunikačných rádiových frekvencií môže byť podľa práva Únie v oblasti telekomunikácií spoplatnené rovnako ako pôvodné udelenie takých práv. Podstata veci spočíva v určení, či sú členské štáty oprávnené uložiť ďalšie jednorazové poplatky za používanie rádiových frekvencií za okolností, v ktorých telekomunikační operátori už zaplatili značný jednorazový poplatok pri vstupe na trh a keď už platia ročný poplatok, ktorý je spojený s právami na používanie.

2. Cour constitutionnelle (Ústavný súd) (Belgicko) podal návrh na začatie prejudiciálneho konania v rámci sporu, ktorého účastníkmi sú na jednej strane Belgacom SA (ďalej len „Belgacom“), Mobistar SA (ďalej len „Mobistar“) a KPN Group Belgium SA (ďalej len „KPN Group Belgium“) a na druhej strane Belgické kráľovstvo, vzhľadom na to, že uvedené spoločnosti spochybňujú zlučiteľnosť poplatkov uložených Belgickým kráľovstvom s článkami 3, 12 a 13 smernice Európskeho parlamentu a Rady 2002/20/ES zo 7. marca 2002 o povolení na elektronické komunikačné siete a služby (ďalej len „smernica o povolení“)². Články 12 a 13 nadväzujú na článok 11 (teraz zrušenej) smernice 97/13/ES³. Súdny dvor má tiež rozhodnúť, či článok 14 smernice o povolení, ktorý sa týka zmeny existujúcich práv a povinností telekomunikačných operátorov členskými štátmi, bráni belgickej vláde vo výbere sporného poplatku.

1 — Jazyk prednesu: angličtina.

2 — Ú. v. ES L 108, s. 21; Mim. vyd. 13/029, s. 337.

3 — Smernica Európskeho parlamentu a Rady 97/13/ES z 10. apríla 1997 o spoločnom rámci pre všeobecné povolenia a individuálne licencie v odvetví telekomunikačných služieb [neoficiálny preklad] (Ú. v. ES L 117, s. 15). Smernica 97/13 bola zrušená článkom 26 smernice Európskeho parlamentu a Rady 2002/21/ES zo 7. marca 2002 o spoločnom regulačnom rámci pre elektronické komunikačné siete a služby (Ú. v. ES L 108, s. 33; Mim. vyd. 13/029, s. 349) (ďalej len „rámcová smernica“).

3. Smernicou 97/13 boli obmedzené právomoci členských štátov vyberať poplatky od telekomunikačných spoločností. Členské štáty nemôžu ukladať iné poplatky v súvislosti s poskytovaním sietí a elektronických komunikačných služieb ako tie, ktoré upravuje smernica 97/13.⁴ Súdny dvor to tento rok potvrdil v súvislosti so smernicou o povolení v rozsudku z 12. júla 2012, Vodafone España⁵.

II – Právny rámec

A – Právo Európskej únie („EÚ“)

4. Článok 8 ods. 2 rámcovej smernice stanovuje:

„Národné regulačné orgány podporujú súťaž pri poskytovaní elektronických komunikačných sietí, elektronických komunikačných služieb a pridružených prostriedkov a služieb okrem iného tým, že:

...

d) podporia efektívne využívanie a správu zdrojov rádiových frekvencií a čísiel.“

5. Odôvodnenia 31 až 33 smernice o povolení stanovujú:

„(31) Systémy pre správne poplatky by nemali skresliť súťaž alebo vytvoriť prekážky pre prístup na trh.
...

(32) Okrem správnych poplatkov, poplatky za používanie môžu byť ukladané za používanie rádiových frekvencií a čísiel ako nástroja na zabezpečenie optimálneho použitia takýchto zdrojov. Takéto poplatky by nemali prekážať rozvoju novátorských služieb a súťaže na trhu. Táto smernica je použiteľná bez toho, aby bol dotknutý účel, na ktorý sú použité poplatky na práva za používanie. Takéto poplatky môžu byť napríklad používané na financovanie činností národných regulačných orgánov, ktoré nemôžu byť pokryté správnymi poplatkami. Tam, kde v prípade súťažných alebo porovnávacích výberových postupov poplatky za práva na používanie rádiových frekvencií pozostávajú úplne alebo čiastočne z jednorazovej sumy, platobné úpravy by mali zabezpečiť, aby takéto poplatky v praxi neviedli k výberu na základe kritérií nesúvisiacich s cieľom zabezpečenia optimálneho použitia rádiových frekvencií. ...

(33) Môže byť potrebné, aby členské štáty zmenili a doplnili práva, podmienky, postupy, sadzby a poplatky vzťahujúce sa na všeobecné povolenie a práva na používanie tam, kde je to objektívne odôvodnené. Takéto zmeny a doplnenie by mali byť riadne oznámené všetkým zainteresovaným stranám dávajúc im vopred dostatočnú príležitosť, aby vyjadrili svoje stanoviská k takýmto návrhom na zmenu alebo doplnenie.“

6. Článok 3 smernice o povolení je nazvaný „Všeobecné povolenie elektronických komunikačných sietí a služieb“ a stanovuje zásadu slobodného poskytovania elektronických komunikačných sietí a služieb na základe všeobecného povolenia.

4 — Rozsudky z 18. septembra 2003, Albacom a Infostrada (spojené veci C-292/01 a C-293/01, Zb. s. I-9449), body 40 až 41; z 18. júla 2006, Nuova società di telecomunicazioni (C-339/04, Zb. s. I-6917), bod 35; z 10. marca 2011, Telefónica Móviles España (C-85/10, Zb. s. I-1575), bod 21, a z 21. júla 2011, Telefónica de España (C-284/10, Zb. s. I-6991), bod 19.

5 — Spojené veci C-55/11, C-57/11 a C-58/11, bod 28.

7. Článok 12 smernice o povolení je nazvaný „Správne poplatky“. Tento článok stanovuje:

„1. Akékoľvek správne poplatky, ukladané podnikom poskytujúcim službu alebo sieť podľa všeobecného povolenia, alebo ktorým bolo poskytnuté právo používania, budú:

- a) celkovo, pokrývať len administratívne náklady, ktoré sú vynaložené pri riadení, kontrole a vymáhaní plánu všeobecného povolenia a práv na používanie a osobitných povinností, ktoré sú spomenuté v článku 6 ods. 2, ktoré môžu zahŕňať náklady na medzinárodnú spoluprácu, harmonizáciu a normovanie, analýzu trhu, sledovanie zhody a inú kontrolu trhu, ako aj reguláciu práce, vyžadujúcu prípravu a uplatnenie sekundárnych právnych predpisov a správnych rozhodnutí, ako napríklad rozhodnutia o prístupe a prepojení; a
- b) ukladané jednotlivým podnikom objektívnym, transparentným a primeraným spôsobom, ktorý minimalizuje dodatočné náklady na správu a súvisiace poplatky.

2. V prípadoch, kde národné regulačné orgány ukladajú správne poplatky, zverejnia ročný prehľad svojich nákladov na správu a celkovej sumy vybraných poplatkov. Pri existencii rozdielu medzi celkovou sumou poplatkov a nákladov na správu sa urobí primeraná úprava.“

8. Článok 13 smernice o povolení je nazvaný „Poplatky za práva na používanie a práva na inštalovanie zariadení“. Tento článok stanovuje:

„Členské štáty môžu povoliť príslušnému orgánu, aby uložil poplatky za práva na používanie rádiových frekvencií alebo čísiel alebo práva na inštalovanie zariadení nachádzajúcich sa na, cez alebo pod verejným alebo súkromným majetkom, ktoré odrážajú potrebu zaručiť optimálne použitie týchto zdrojov. Členské štáty zabezpečia, aby takéto poplatky boli objektívne odôvodnené, transparentné, nediskriminačné a primerané vo vzťahu k ich zamýšľanému účelu a berúce do úvahy cieľ uvedené v článku 8 smernice 2002/21/ES (Rámcová smernica).“

9. Článok 14 smernice o povolení je nazvaný „Zmena a doplnenie práv a povinností“⁶ a stanovuje:

„1. Členské štáty zabezpečia, aby práva, podmienky a postupy týkajúce sa všeobecného povolenia a práv na používanie alebo práv na inštalovanie zariadení mohli byť zmenené a doplnené v objektívne odôvodnených prípadoch a primeraným spôsobom. Oznámenie o úmysle urobiť takéto zmeny a doplnenia je dané na vedomie primeraným spôsobom a zainteresovaným stranám, vrátane používateľov a spotrebiteľov a v dostatočnom časovom období, ktoré nebude kratšie ako štyri týždne, s výnimkou výnimočných okolností.

2. Členské štáty neobmedzia ani neodoberú práva na inštalovanie zariadení pred uplynutím obdobia, na ktoré boli poskytnuté, s výnimkou prípadov, kde to je odôvodnené a kde je to uplatniteľné v súlade s príslušnými vnútroštátnymi právnymi predpismi týkajúcimi sa náhrady za odobratie práv.“

6 — Článkom 3 smernice Európskeho parlamentu a Rady 2009/140/ES z 25. novembra 2009, ktorou sa menia a dopĺňajú smernice 2002/21/ES o spoločnom regulačnom rámci pre elektronické komunikačné siete a služby, 2002/19/ES o prístupe a prepojení elektronických komunikačných sietí a príslušných zariadení a 2002/20/ES o povolení na elektronické komunikačné sieťové systémy a služby (Ú. v. EÚ L 337, s. 37) bol článok 14 zmenený a doplnený takto: „1. Členské štáty zabezpečia, aby sa práva, podmienky a postupy týkajúce sa všeobecných povolení a práv na používanie alebo práv na inštalovanie zariadení mohli meniť iba v objektívne odôvodnených prípadoch a primeraným spôsobom, prihliadajúc podľa vhodnosti na osobitné podmienky vzťahujúce sa na prevoditeľné práva na používanie rádiových frekvencií. Okrem prípadov, keď sú navrhované zmeny malé a boli dohodnuté s držiteľom práv alebo všeobecného povolenia, sa zámer urobiť takéto zmeny primeraným spôsobom oznámi a zainteresovaným stranám vrátane užívateľov a spotrebiteľov sa poskytne dostatočná lehota na vyjadrenie stanovísk k navrhovaným zmenám, ktorá nesmie byť okrem mimoriadnych okolností kratšia ako štyri týždne. 2. Členské štáty nesmú obmedziť práva na inštalovanie zariadení alebo práva na používanie rádiových frekvencií ani odňať takéto práva pred uplynutím lehoty, na ktorú boli udelené, s výnimkou prípadov, keď je to odôvodnené a uplatniteľné v súlade s prílohou a príslušnými vnútroštátnymi predpismi týkajúcimi sa náhrady za odňatie práv.“

10. Časť B prílohy smernice o povolení je nazvaná „Podmienky, ktoré môžu byť spojené s právami na používanie rádiových frekvencií“. Bod 6 časti B upravuje:

„Poplatky za používanie v súlade s článkom 13 tejto smernice.“

B – Vnútroštátne právo

11. Článok 2 zákona z 15. marca 2010 v podstate stanovuje:

„Článok 30 zákona z 13. júna 2005 o elektronických komunikáciách sa mení a dopĺňa takto:

1. Medzi odseky 1 a 2 sa vkladajú tieto odseky 1/1, 1/2, 1/3 a 1/4:

1/1. Aby sa [zaručilo optimálne využitie týchto prostriedkov], operátori, ktorí majú povolenie nakladať s právami na používanie rádiových frekvencií na účely prevádzkovania siete a poskytovania mobilných elektronických komunikačných služieb verejnosti, majú predovšetkým povinnosť uhradiť na začiatku obdobia platnosti práv na používanie jednorazový poplatok.

Jednorazový poplatok sa určí pri pridelení frekvencií.

Výška jednorazového poplatku je:

1. 51 644 eur na MHz a na mesiac pri frekvenčných pásmach 880-915 MHz a 925-960 MHz. ...;
2. 20 833 eur na MHz a na mesiac pri frekvenčných pásmach 1920-1980 MHz a 2110-2170 MHz,...;
3. 2 778 eur na MHz a na mesiac pri frekvenčných pásmach 2500-2690 MHz.

Pri pridelení frekvencií predajom na dražbe je minimálna suma jednorazového poplatku v zmysle tohto odseku 1/1 vyvolávacou cenou pre záujemcov.

1/2. Operátori musia zaplatiť jednorazový poplatok za každé obdobie predĺženia platnosti povolenia.

Výška jednorazového poplatku zodpovedá jednorazovému poplatku podľa článku 1/1 prvého pododseku.

Pri výpočte sumy jednorazového poplatku sa zohľadní tá časť práv na používanie, ktorú si chce operátor ponechať pri predĺžení platnosti.

1/3. (Podmienky zaplatenia jednorazového poplatku)

Jednorazový poplatok sa v nijakom prípade nevracia v plnej sume ani čiastočne.

1/4. (Odňatie práva na používanie v prípade nezaplatenia jednorazového poplatku)“

...“

12. Článok 3 zákona z 15. marca 2010 stanovuje:

„Prechodne platí, že ak do nadobudnutia účinnosti tohto zákona už uplynula lehota na vzdanie sa automatického predĺženia platnosti povolenia, operátor sa napriek tomu môže vzdať predĺženia platnosti práv na používanie do prvého dňa nového predĺženého obdobia platnosti práv na používanie, pričom nemusí zaplatiť jednorazový poplatok vzťahujúci sa na toto nové obdobie.“

III – Spor vo veci samej a prejudiciálne otázky

13. Návrh na začatie prejudiciálneho konania bol podaný v rámci sporu, v ktorom Belgacom, Mobistar a KPN Group Belgium napádajú súlad poplatkov, ktoré sú títo operátori povinní platiť podľa článkov 2 a 3 zákona z 15. marca 2010, ktorým sa mení a dopĺňa článok 30 zákona z 13. júna 2005, s článkami 3, 12, 13 a 14 smernice o povolení.

14. Belgacom, Mobistar a KPN Group Belgium sú prevádzkovateľmi mobilných telefónnych sietí, ktorým boli od roku 1995 udelené rôzne povolenia pre frekvenčné pásma na poskytovanie mobilných telekomunikačných služieb.

15. V čase udelenia každého z týchto povolení boli Belgacom, Mobistar a KPN Group Belgium povinné zaplatiť:

- „jednorazový koncesný poplatok“,
- ročný poplatok za poskytnutie frekvencií,
- ročný poplatok za správu povolení.

16. Rozhodnutím z 25. novembra 2008 Institut belge des services postaux et des télécommunications (Belgický úrad pre poštové služby a telekomunikácie, ďalej len „IBPT“) odmietol konkludentne predĺžiť platnosť povolení na používanie rádiových frekvencií druhej generácie, ktoré boli udelené spoločnostiam Belgacom, Mobistar a KPN Group Belgium, s cieľom uložiť nový poplatok a zaviesť čo najefektívnejšiu politiku pre toto pásmo. Platnosť povolenia spoločnosti Belgacom však už bola konkludentne predĺžená na obdobie piatich rokov od 8. apríla 2010 do 8. apríla 2015, zatiaľ čo platnosť povolenia spoločnosti Mobistar už bola konkludentne predĺžená na obdobie od 27. novembra 2010 do 27. novembra 2015.

17. Belgacom, Mobistar a KPN Group Belgium napadli toto rozhodnutie na Cour d'appel de Bruxelles (Odvolací súd v Bruseli). Uvedený súd zrušil spomenuté rozhodnutie rozsudkom z 20. júla 2009 týkajúcim sa spoločnosti Belgacom a rozsudkom z 22. septembra 2009 týkajúcim sa spoločnosti Mobistar. Po týchto rozsudkoch IBPT rozhodol o zrušení svojho rozhodnutia z 25. novembra 2008 týkajúceho sa spoločnosti KPN Group Belgium s cieľom zabezpečiť rovnaké zaobchádzanie so všetkými tromi operátormi.

18. Po týchto rozsudkoch, ktoré vydal Cour d'appel de Bruxelles, belgický zákonodarca 15. marca 2010 prijal zákon, ktorým sa mení a dopĺňa článok 30 zákona z 13. júna 2005 o elektronických komunikáciách. Články 2 a 3 zákona z 15. marca 2010 upravujú:

- „jednorazový poplatok“, ktorým sa nahrádza „jednorazový koncesný poplatok“ vybraný od mobilných telefónnych operátorov s cieľom zabezpečiť optimálne využívanie týchto rádiových frekvencií a ktorý je splatný nielen v čase udelenia týchto povolení a práva na používanie rádiových frekvencií, ale aj pri každom predĺžení platnosti existujúceho povolenia. Výška tohto jednorazového poplatku sa mení v závislosti od predmetných rádiových frekvencií. Určuje sa na základe „jednorazového koncesného poplatku“, ktorý zaplatili operátori, keď po prvý raz získali povolenie buď výberovým konaním, alebo dražbou pri prideľovaní frekvencií;
- možnosť mobilných telefónnych operátorov odmietnuť svoje práva na používanie, ktorých platnosť bola konkludentne predĺžená, bez toho, aby museli zaplatiť jednorazový poplatok za odmietnuté práva.

19. Zároveň bola zachovaná povinnosť mobilných telefónnych operátorov platiť dva ročné poplatky, čiže poplatok zameraný na pokrytie nákladov na poskytnutie frekvencií a poplatok zameraný na pokrytie správy povolenia.

20. Belgacom, Mobistar a KPN Group Belgium podali žalobu na Cour constitutionnelle, ktorou sa domáhali zrušenia článkov 2 a 3 a zákona z 15. marca 2010. Tvrdili, že tieto ustanovenia sú v rozpore s článkami 3, 12, 13 a 14 smernice o povolení. Presnejšie nesúhlasia s tým, aby bol jednorazový poplatok splatný nielen v čase udelenia povolenia, ale aj pri predĺžení jeho platnosti. Namietajú tiež proti tomu, aby bol tento poplatok doplnkom ročného poplatku za poskytnutie frekvencií. Belgacom, Mobistar a KPN Group Belgium tiež spochybňujú sumu, ktorú majú zaplatiť, a spôsob výpočtu jednorazového poplatku, keďže by sa mal vypočítať v závislosti od trhovej hodnoty pre operátorov a nie v závislosti od ekonomickej hodnoty frekvencií.

21. Podľa belgickej vlády od 16. júna 2011, keď Cour constitutionnelle rozhodol o podaní návrhu na začatie prejudiciálneho konania, bol v dražbách pridelený štvrtému operátorovi konečný súbor frekvencií v pásme 2 GHz na účely prevádzkovania siete tretej generácie. V októbri 2011 sa začali dražby na pridelenie frekvencií v pásme 2,6 GHz. Táto frekvencia podporuje služby štvrtej generácie.

22. Cour constitutionnelle vo svojom návrhu na začatie prejudiciálneho konania uvádza, že z prípravných dokumentov k zákonu z 15. marca 2010 vyplýva, že jednorazový poplatok predstavuje náhradu za používanie frekvencií a sleduje rovnaký cieľ ako ročné poplatky za poskytnutie frekvencií bez toho, aby nahrádzal platenie týchto poplatkov. Podľa belgického zákonodarcu sú články 2 a 3 zákona z 15. marca 2010, ktorých platnosť je spochybnená v konaní pred Cour constitutionnelle, v súlade so smernicou o povolení, lebo táto smernica upravuje rozdelenie poplatkov splatných za práva na používanie, a to na poplatky splatné za práva na používanie jednorazovo a raz ročne. Na jednej strane jednorazový poplatok údajne pokrýva právo na používanie týchto frekvencií a zodpovedá hodnote spektra ako obmedzeného zdroja a na druhej strane ročný poplatok údajne pokrýva náklady na používanie týchto frekvencií, čiže na kontrolu, koordináciu, skúmanie a iné činnosti príslušného orgánu.

23. Cour constitutionnelle uznáva, že účastníci konania vo veci samej majú odlišný názor na súlad jednorazového poplatku upraveného zákonom z 15. marca 2010 s článkami 3, 12 a 13 smernice o povolení. Okrem toho majú odlišný názor na výklad a uplatniteľnosť článku 14 smernice o povolení týkajúceho sa spôsobu stanovenia výšky jednorazového poplatku.

24. Za týchto okolností sa Cour constitutionnelle rozhodol položiť Súdnemu dvoru tieto štyri prejudiciálne otázky podľa článku 267 ZFEÚ:

- „1. Umožňujú články 3, 12 a 13 smernice Európskeho parlamentu a Rady 2002/20/ES zo 7. marca 2002 o povolení na elektronické komunikačné siete a služby (smernica o povolení) vo svojom aktuálnom znení členským štátom uložiť operátorom, ktorí sú držiteľmi individuálnych práv na používanie mobilných telefónnych frekvencií na obdobie 15 rokov, v rámci povolení na zriadenie a prevádzkovanie mobilnej telefónnej siete na svojom území udelených počas platnosti predchádzajúcej právnej úpravy, jednorazový poplatok týkajúci sa predĺženia platnosti ich individuálnych práv na používanie frekvencií, ktorého výška súvisiaca s počtom frekvencií a mesiacov, na ktoré sa vzťahujú práva na používanie, sa vypočíta na základe bývalého jednorazového koncesného poplatku, ktorý bol spojený s udelením uvedených povolení, s tým, že tento jednorazový poplatok je na jednej strane doplnkom ročného poplatku za poskytnutie frekvencií s cieľom predovšetkým pokryť náklady na poskytnutie frekvencií a zároveň ich čiastočne valorizovať, pričom dôvodom existencie oboch poplatkov je úmysel podporovať optimálne využívanie frekvencií, a na druhej strane doplnkom ročného poplatku na pokrytie výdavkov na správu povolenia?

2. Umožňujú články 3, 12 a 13 tej istej smernice o povolení členským štátom uložiť operátorom, ktorí žiadajú o udelenie nových práv na používanie mobilných telefónnych frekvencií, povinnosť zaplatiť jednorazový poplatok, ktorého výška sa určuje dražbou pri pridelení frekvencií s cieľom valorizovať ich, s tým, že tento jednorazový poplatok je na jednej strane doplnkom ročného poplatku za poskytnutie frekvencií s cieľom predovšetkým pokryť náklady na poskytnutie frekvencií a zároveň ich čiastočne valorizovať, pričom dôvodom existencie oboch poplatkov je úmysel podporovať optimálne využívanie frekvencií, a na druhej strane doplnkom ročného poplatku za správu povolení na zriadenie a prevádzkovanie mobilnej telefónnej siete udelených počas platnosti predchádzajúcej právnej úpravy?
3. Umožňuje článok 14 ods. 2 tej istej smernice o povolení členským štátom uložiť mobilným telefónnym operátorom na nové obdobie predĺženia platnosti ich individuálnych práv na používanie mobilných telefónnych frekvencií, pričom niektorí z nich predĺženie platnosti svojich práv na toto obdobie už získali, no ešte pred začiatkom tohto obdobia povinnosť zaplatiť jednorazový poplatok týkajúci sa predĺženia platnosti práv na používanie frekvencií, ktoré by mali na začiatku tohto nového obdobia, s tým, že dôvodom existencie jednorazového poplatku je úmysel podporovať optimálne využívanie frekvencií prostredníctvom ich valorizácie a tento poplatok je na jednej strane doplnkom ročného poplatku za poskytnutie frekvencií s cieľom predovšetkým pokryť náklady na poskytnutie frekvencií a zároveň ich čiastočne valorizovať, pričom dôvodom existencie oboch poplatkov je úmysel podporovať optimálne využívanie frekvencií, a na druhej strane doplnkom ročného poplatku za správu povolení na zriadenie a prevádzkovanie mobilnej telefónnej siete udelených počas platnosti predchádzajúcej právnej úpravy?
4. Umožňuje článok 14 ods. 1 tej istej smernice o povolení členskému štátu doplniť ako podmienku na získanie a predĺženie platnosti práv na používanie frekvencií jednorazový poplatok určený dražbou bez obmedzenia jeho výšky, ktorý je na jednej strane doplnkom ročného poplatku za poskytnutie frekvencií s cieľom predovšetkým pokryť náklady na poskytnutie frekvencií a zároveň ich čiastočne valorizovať, pričom dôvodom existencie oboch poplatkov je úmysel podporovať optimálne využívanie frekvencií, a na druhej strane doplnkom ročného poplatku za správu povolení na zriadenie a prevádzkovanie mobilnej telefónnej siete udelených počas platnosti predchádzajúcej právnej úpravy?“

25. Belgacom, Mobistar, KPN Group Belgium, belgická, cyperská, holandská a litovská vláda, ako aj Európska komisia predložili písomné pripomienky. Všetky uvedené subjekty okrem cyperskej, holandskej a litovskej vlády sa zúčastnili na pojednávaní 11. júna 2012.

IV – Analýza

A – Úvodné poznámky

1. Prehľad relevantných právnych zásad

26. Stanovenie poplatkov v odvetví telekomunikácií si vyžaduje zložité ekonomické posúdenie, takže od vnútroštátnych orgánov nemožno vyžadovať, aby v tejto súvislosti dodržiavali prísne kritériá, pokiaľ neprekročia hranice vyplývajúce z práva EÚ.⁷ Súdny dvor rozhodol, že vnútroštátny súd musí „určiť ekonomickú hodnotu dotknutých licencií s prihliadnutím okrem iného na veľkosť jednotlivých pridelených frekvenčných spektier, čas vstupu každého z dotknutých operátorov na trh a význam

⁷ — Rozsudok z 22. mája 2003, Connect Austria (C-462/99, Zb. s. I-5197), bod 92.

schopnosti poskytovať celú škálu mobilných telekomunikačných systémov“⁸. Preto akékoľvek posúdenie zlučiteľnosti výšky poplatku vybraného belgickými orgánmi s článkom 13 smernice o povolení musí vnútroštátny súd vykonať podľa usmernení k jeho výkladu poskytnutých Súdny dvorom.

27. Pri výklade ustanovenia práva EÚ je potrebné zohľadniť nielen jeho znenie, ale aj jeho kontext a ciele sledované právnou úpravou, ktorej je súčasťou.⁹ To znamená, že články 12, 13 a 14 smernice o povolení sa musia vykladať z hľadiska rámca tvoreného legislatívnymi aktmi EÚ, ktoré sú relevantné pre liberalizáciu odvetvia telekomunikácií, a najmä rámcovou smernicou.¹⁰

28. V rozsudku Vodafone España Súdny dvor rozhodol, že článok 13 smernice o povolení má priamy účinok, takže jednotlivci sa naň môžu odvolávať pred vnútroštátnymi súdmi.¹¹ Z judikatúry Súdneho dvora však vyplýva, že členským štátom nemožno brániť v tom, aby aj podstatne zvýšili úhradu splatnú za určitú technológiu na základe technologického a hospodárskeho vývoja na trhu telekomunikačných služieb, bez toho, aby sa vykonala zmena výšky úhrady za inú technológiu, pokiaľ rôzne uložené sumy odzrkadľujú príslušné hospodárske hodnoty využívania predmetného obmedzeného zdroja.¹²

2. Kľúčové otázky návrhu na začatie prejudiciálneho konania

29. Belgacom, Mobistar a KPN Group Belgium v podstate namietajú proti zaplateniu jednorazového poplatku uloženého belgickou vládou podľa zákona z 15. marca 2010, pokiaľ je doplnkom tak jednorazového koncesného poplatku, ktorý zaplatili pri svojom vstupe na trh, ako aj dvoch ročných poplatkov, z ktorých je jeden ročným poplatkom za používanie frekvencií, zatiaľ čo druhý je ročným poplatkom za správu povolení. Spochybňujú tiež sumu, ktorú majú zaplatiť, najmä vzhľadom na to, že je vypočítaná na základe jednorazového koncesného poplatku, ktorý zaplatili, keď získali povolenie na vstup na trh (buď výberovým konaním, alebo dražbou pri pridelení frekvencií). Belgacom, Mobistar a KPN Group Belgium ďalej spochybňujú súlad jednorazového poplatku s postupmi stanovenými článkom 14 smernice o povolení.

30. Podľa môjho názoru sa rozdiely medzi účastníkmi konania týkajú týchto piatich otázok:

- i) práva členských štátov uložiť jednorazový poplatok s cieľom zabezpečiť optimálne využívanie rádiových frekvencií, pokiaľ je tento poplatok doplnkom dvoch ročných poplatkov: jedného poplatku, ktorý pokrýva náklady na správu povolenia, a druhého poplatku, ktorý pokrýva náklady na poskytnutie frekvencií, pričom belgická vláda odôvodňuje už tento druhý poplatok na základe potreby zabezpečiť optimálne využívanie rádiových frekvencií. Inak povedané, možno na dosiahnutie cieľa sledovaného článkom 13 uložiť viacero poplatkov? (prvá a druhá otázka);
- ii) otázka, či poplatky vybrané členskými štátmi môžu pozostávať z poplatkov, ktoré na prvý pohľad nezodpovedajú pojmom obsiahnutým v smernici o povolení (zmiešané poplatky, v ktorých sa prekrývajú články 12 a 13 smernice o povolení) (prvá a druhá otázka);
- iii) rozsah súdneho preskúmania potrebného na overenie, či bol systém poplatkov zavedený členským štátom uplatnený na telekomunikačných operátorov v súlade s podmienkami stanovenými smernicou o povolení; (prvá a druhá otázka);

8 — Tamže, bod 93.

9 — Rozsudok z 8. septembra 2005, Mobistar (C-544/03 a C-545/03, Zb. s. I-7723), bod 39.

10 — Pokiaľ ide o zhrnutie vývoja liberalizácie telekomunikácií v Európskej únii do 27. októbra 2005 s odkazmi na kľúčové právne predpisy, pozri body 3 až 6 návrhov z 27. októbra 2005, ktoré predniesol generálny advokát Ruiz-Jarabo Colomer vo veci, v ktorej bol vydaný rozsudok Nuova società di telecomunicazioni, už citovaný.

11 — Už citovaný, bod 39.

12 — Rozsudok Telefónica Móviles España, už citovaný, bod 35.

- iv) diskrečná právomoc členských štátov na určenie hodnoty rádiových frekvencií a na výpočet výšky splatného jednorazového poplatku (prvá a druhá otázka);
- v) súvislosť medzi obmedzením práv a zmenou existujúcich práv, vrátane údajného retroaktívneho uplatňovania smernice o povolení (tretia a štvrtá otázka).

B – Odpoveď na prvú a druhú otázku

1. Prípustnosť druhej otázky a iné predbežné aspekty

31. Cyperská vláda uviedla, že druhá otázka je neprípustná, lebo odpoveď na túto otázku nie je objektívne nevyhnutná na vyriešenie predmetného sporu.¹³ Obavy uvedenej vlády sa týkajú skutočnosti, že predmetom tejto otázky sú poplatky splatné v čase udelenia nových práv, zatiaľ čo skutkové okolnosti uvedené v návrhu na začatie prejudiciálneho konania naznačujú, že spor sa týka existujúcich práv operátorov, ktorí majú záujem o predĺženie ich platnosti, a nie udelenia nových práv.

32. Ako Komisia uviedla na pojednávaní, v prejednávanej veci ide o dva aspekty. Prvý sa týka predĺženia platnosti povolení, ktoré Belgacom, Mobistar a KPN Group Belgium už získali pre pásma 900 MHz a 1800 MHz. Všetci traja operátori však tiež žiadajú o udelenie nových povolení na poskytovanie služieb štvrtej generácie v pásme 2,6 GHz (2 600 Mhz). Tento aspekt je predmetom druhej otázky, ktorá nie je hypotetická ani irelevantná pre vnútroštátny spor.

33. Prejednávaná vec sa navyše týka súdneho preskúmania platnosti vnútroštátnej právnej úpravy. V ústavnom spore tohto druhu je súvislosť vyžadovaná medzi účastníkmi sporu a právnou úpravou, ktorú napádajú v konaní pred Cour constitutionnelle, záležitosťou práva členského štátu. Z hľadiska práva EU je potrebné iba to, aby ustanovenie práva EU bolo relevantné, pokiaľ ide o zákonnosť vnútroštátnych predpisov, ktoré sú predmetom preskúmania súdom členského štátu. Smernica o povolení zjavne má takúto relevantnosť. Druhá otázka je preto prípustná a Súdny dvor na ňu musí odpovedať.

34. Otázky, ktoré položil belgický Cour constitutionnelle, sa však týkajú výlučne práv na používanie vyplývajúcich z udelenia *individuálnych licencií*, a nie všeobecných povolení. Článok 3 smernice o povolení sa týka *všeobecných povolení*. To znamená, že hoci naň prejudiciálne otázky odkazujú, toto ustanovenie podľa môjho názoru nie je relevantné pre rozhodnutie o prejednávanom návrhu na začatie prejudiciálneho konania.

35. Okrem toho tiež poznamenávam, že belgická vláda založila svoju obranu jednorazového poplatku na článkoch 13 a 14 smernice o povolení. Operátori, ktorí spochybňujú jednorazový poplatok, netvrdia, že jednorazový poplatok predstavuje samostatné porušenie článku 12 a obmedzení, ktoré toto ustanovenie ukladá vo vzťahu k vyberaniu správnych poplatkov. Článok 12 je preto relevantný len v rozsahu, v akom súvisí s výhradou týkajúcou sa článku 13.

13 — Na podporu tejto zásady citujú rozsudky zo 16. júla 1992, Dias (C-343/90, Zb. s. I-4673), body 22 a 23; z 13. decembra 1994, Grau-Hupka (C-297/93, Zb. s. I-5535), bod 18; z 13. júla 2000, Idéal tourisme (C-36/99, Zb. s. I-6049), bod 20, a z 21. januára 2003, Bacardi-Martini a Cellier des Dauphins (C-318/00, Zb. s. I-905), bod 41.

2. Prístup

36. Podľa môjho názoru je potrebné posúdiť prvú a druhú otázku spoločne, lebo tieto otázky sa odlišujú len v dvoch smeroch a inak majú spoločné prvky. Prvý rozdiel spočíva v tom, že prvá otázka sa týka zlučiteľnosti jednorazového poplatku so smernicou o povolení v kontexte predĺženia platnosti povolení na existujúce frekvencie, zatiaľ čo druhá otázka sa týka tej istej problematiky v kontexte udelenia nových povolení.

37. Druhý rozdiel vyplýva z toho, že prvá otázka sa týka určenia, či článok 13 pripúšťa, aby sa výška „jednorazového poplatku“ vypočítala na základe pôvodného „jednorazového koncesného poplatku“ zaplateného belgickej vláde v 90. rokoch, zatiaľ čo druhá otázka sa týka tej istej problematiky v súvislosti s výpočtom poplatku na základe súm určených na dražbe pri prideľovaní frekvencií.

38. Obe otázky sa však týkajú výberu viacerých poplatkov podľa článku 13, zmiešaných poplatkov, v ktorých sa prekrývajú články 12 a 13 smernice o povolení, rozsahu súdneho preskúmania potrebného na zabezpečenie dodržania podmienok stanovených smernicou o povolení a výšky uložených poplatkov.

3. Stanovisko k predĺženiu platnosti

39. Na úvod však môžem povedať, že ustanovenia smernice o povolení nemožno vykladať tak, že bránia členským štátom v tom, aby v prípade predĺženia platnosti existujúcich práv uložili poplatky za optimálne využívanie uvedené v článku 13 smernice o povolení. Ako Komisia uviedla vo svojich písomných pripomienkach, je to čiastočne preto, lebo akýkoľvek poplatok možno uložiť len na obdobie platnosti existujúceho práva, a čiastočne preto, lebo členské štáty sú oprávnené zohľadniť akýkoľvek nárast hodnoty frekvencií, ku ktorému došlo počas obdobia predĺženia platnosti.

40. Ako litovská vláda uviedla vo svojich písomných pripomienkach, predĺženie platnosti povolenia sa musí už vzhľadom na jeho povahu považovať za udelenie nových práv na ďalšie obdobie. Členské štáty udeľujú individuálne práva na používanie na obmedzené obdobie. Keď sa toto obdobie skončí, vnútroštátne orgány musia zvážiť, či sa tieto obmedzené zdroje využívajú primerane a efektívne.

4. Výber viacerých poplatkov podľa článku 13

41. Operátori uviedli, že článok 13 smernice o povolení bráni členským štátom v uložení viacerých poplatkov na zabezpečenie optimálneho využívania obmedzených zdrojov. KPN Group Belgium napríklad na pojednávaní tvrdila, že zatiaľ čo články 12 a 13 obsahujú výpočet poplatkov, ktoré sú členské štáty oprávnené uložiť, a obmedzujú ich na dva, belgická vláda ukladá tri poplatky. Ďalej bolo uvedené, že je to v rozpore s rozsudkom Súdného dvora vo veci Albacom a Infostrada¹⁴, v ktorom Súdny dvor konštatoval, že zámerom normotvorcu Únie bolo prísne obmedziť druhy poplatkov, ktoré možno vyberať. Okrem toho Mobistar poznamenala, že Súdny dvor v rozsudku Telefónica Móviles España¹⁵ konštatoval, že hoci poplatky za používanie možno podstatne zvýšiť, toto zvýšenie musí byť vždy v súlade s článkom 13.

¹⁴ — Už citovaný.

¹⁵ — Už citovaný.

42. Ako však holandská vláda uviedla vo svojich písomných pripomienkach, články 12 a 13 smernice o povolení odkazujú na poplatky v množnom čísle tak v anglickej, ako aj v holandskej jazykovej verzii a doplnil by som niekoľko ďalších.¹⁶ Hoci toto tvrdenie založené na znení smernice samo osebe nie je rozhodujúce, keďže môže ísť o legislatívno-technickú otázku, treba poznamenať, že odôvodnenie 32 smernice o povolení konkrétne odkazuje na poplatky, ktoré v prípade súťažných alebo porovnávacích výberových postupov pozostávajú úplne alebo čiastočne z jednorazovej sumy.

43. Smernica o povolení preto predpokladá možnosť vyberať viaceré poplatky s cieľom zabezpečiť cieľ sledovaný článkom 13, teda cieľ spočívajúci v zabezpečení optimálneho využívania obmedzeného zdroja. Jediným ďalším obmedzením, ktoré ukladá článok 13, je, že takéto poplatky musia byť transparentné, primerané vo vzťahu k ich zamýšľanému účelu, objektívne odôvodnené a nediskriminačné. Oprávnené ciele, ktoré môže sledovať smernica o povolení, sú uvedené v článku 8 rámcovej smernice a patrí medzi ne aj podpora hospodárskej súťaže a efektívne využívanie rádiových frekvencií.¹⁷

44. Okrem toho, ako uviedla belgická vláda vo svojich písomných pripomienkach, rozsudok Albacom a Infostrada sa netýkal poplatku vybraného s cieľom zabezpečiť optimálne využívanie zdrojov, ale zákazu pre členské štáty ukladať iné finančné úhrady ako tie, ktoré povoľuje smernica 97/13.¹⁸ Jednorazový poplatok, o ktorý ide v prejednávanej veci, sa vôbec nepodobá dani z obratu, ktorá mala prispievať k investíciám Talianskej republiky pri liberalizácii odvetvia telekomunikácií, o ktorú išlo v rozsudku Albacom a Infostrada a o ktorej Súdny dvor rozhodol, že vybočuje z rámca úhrad povolených smernicou 97/13.

45. Pokiaľ ide o rozsudok Telefónica Móviles España, Súdny dvor v ňom výslovne konštatoval, že členské štáty sú oprávnené uložiť „rôzne sumy“ pre rôzne technológie, pokiaľ odzrkadľujú príslušné hospodárske hodnoty využívania predmetného obmedzeného zdroja.¹⁹ Obmedzenie členského štátu na uloženie len jedného poplatku na operátora na sledovanie cieľov stanovených článkom 13 smernice o povolení by nebolo v súlade s týmito konštatovaniami.

5. Zmiešané poplatky a súdne preskúmanie

46. Ako zástupca belgickej vlády poznamenal na pojednávaní, je dôležité mať na zreteli, že v konaní vo veci samej vôbec nebola spochybnená zlučiteľnosť ročného poplatku za poskytnutie frekvencií, ktorý bol už dávno uložený spoločnostiam Belgacom, Mobistar a KPN Group Belgium, s článkom 13 smernice o povolení. Namiesto toho ide o zlučiteľnosť nového jednorazového poplatku uloženého zákonom z 15. marca 2010.

47. Napriek tomu sa tvrdí, že jednorazový poplatok na zabezpečenie optimálneho využívania zdrojov podľa článku 13 v spojení s ročným poplatkom zameraným na dosiahnutie tohto cieľa, ako aj na pokrytie administratívnych nákladov v zmysle článku 12 (pričom belgická vláda uznáva, že ročný poplatok za poskytnutie frekvencií sleduje uvedené ciele) znemožňuje určiť, či sú vybrané sumy objektívne odôvodnené, primerané a nediskriminačné.

16 — Platí to aj pre dánsku, fínsku, francúzsku, nemeckú, taliansku, poľskú, španielsku a švédsku jazykovú verziu.

17 — Pozri tiež odôvodnenie 32 smernice o povolení, kde sa uvádza, že „poplatky za používanie... by nemali prekážať rozvoju novátorských služieb a súťaže na trhu“. Význam tohto konštatovania je rozvinutý v bodoch 30 a 31 už citovaného rozsudku Telefónica Móviles España.

18 — Rozsudok Albacom a Infostrada, už citovaný, bod 42.

19 — Rozsudok Telefónica Móviles España, už citovaný, bod 35.

48. Súdny dvor však už vo veci *Móviles España* rozhodol, že členské štáty nie sú povinné stanoviť osobitné určenie príjmov získaných z poplatkov vybraných podľa článku 11 ods. 2 smernice 97/13 (a teda aj článku 13 smernice o povolení). Členské štáty môžu „tento príjem využiť akýmkoľvek spôsobom“²⁰. To platí aj vtedy, ak to má za následok podstatné zvýšenie poplatkov pre konkrétnu technológiu. Podľa odôvodnenia 32 smernice o povolení poplatky za používanie môžu byť napríklad používané na financovanie činností národných regulačných orgánov, ktoré nemôžu byť pokryté správnymi poplatkami. Preto možno poplatky vybrané podľa článku 13 smernice o povolení tiež použiť na pokrytie administratívnych nákladov.

49. Napriek tomu je z dôvodov právnej istoty zrejmé, že správne poplatky vybrané podľa článku 12 smernice o povolení musia byť určiteľné a kvantifikovateľné, aby bolo možné dosiahnuť ciele uvedené v článku 12 ods. 1 písm. b) smernice o povolení.

50. Preto musí byť členský štát vždy schopný identifikovať sumy, ktoré vyberá ako správne poplatky, a sumy, ktoré vyberá ako poplatky za používanie obmedzených zdrojov, a telekomunikačný operátor musí byť schopný napadnúť právny základ a výšku poplatku na súde. Účtovné postupy uplatnené členským štátom však nepatria do pôsobnosti práva EÚ.

51. Preto prináleží vnútroštátnemu súdu, aby určil, či informácie poskytnuté členskými štátmi týkajúce sa určenia vybraných poplatkov postačujú na zabezpečenie primeranej súdnej kontroly podmienok uložených článkami 12 a 13 smernice o povolení. Táto požiadavka má rozhodujúci význam pre zásadu účinnej súdnej ochrany a súdneho preskúmania v právnom poriadku Únie.²¹

6. Uložené sumy a metódy používané na ich určenie

52. Z rozsudku *Telefónica Moviles España* vyplývajú dôležité usmernenia aj v tejto oblasti. Súdny dvor v uvedenom rozsudku rozhodol, že „zabezpečenie toho, aby prevádzkovatelia optimálne využívali obmedzené zdroje, ku ktorým majú prístup, vyžaduje, aby výška tejto úhrady bola stanovená na zodpovedajúcu úroveň, ktorá odzrkadľuje najmä hodnotu využívania týchto zdrojov, pričom musí byť zohľadnená hospodárska a technologická situácia na dotknutom trhu“²².

53. Zatiaľ čo existuje zákonné obmedzenie výberu správnych poplatkov uvedených v článku 12 smernice o povolení na náklady na administratívnu činnosť spojenú s udelením licencie, v článku 13 tejto smernice nie je uvedené podobné obmedzenie. Ako litovská vláda uviedla vo svojich písomných pripomienkach, článok 13 je z hľadiska jeho znenia obmedzený len faktormi, ktoré sú uvedené v samotnom ustanovení.²³

54. Pokiaľ ide o výpočet poplatkov za predĺženie platnosti na základe pôvodného jednorazového koncesného poplatku, belgická vláda uviedla, že posledný uvedený poplatok bol založený na ziskovosti dotknutých frekvencií, pričom boli náležite zohľadnené zmeny ziskovosti každej frekvencie. Ak by vnútroštátny súd uznal tieto tvrdenia, potom musí nevyhnutne existovať súvislosť medzi uloženými poplatkami a hodnotou frekvencií.²⁴

20 — Rozsudok *Telefónica Móviles España*, už citovaný, bod 32.

21 — Pozri napríklad rozsudok z 21. januára 1999, *Upjohn* (C-120/97, Zb. s. I-223), bod 36, a bod 85 stanoviska z 8. marca 2011 (I/09, Zb. s. I-1137).

22 — Už citovaný, bod 28.

23 — K tomu možno doplniť odôvodnenie 32 smernice o povolení, ktoré stanovuje, že poplatky nesmú brániť rozvoju novátorských služieb alebo súťaži na trhu, a článok 8 ods. 2 rámcovej smernice.

24 — Poznámam, že Súdny dvor minulý rok v bode 32 už citovaného rozsudku *Telefónica de España* konštatoval, že „smernica 97/13 nemôže brániť tomu, aby členský štát stanovil podľa článku 6 tejto smernice výšku poplatku na základe hrubých príjmov prevádzkovateľov s poplatkovou povinnosťou“.

55. Na rozdiel od tvrdení operátorov skutočnosť, že pôvodný jednorazový koncesný poplatok bol poplatkom za vstup na trh, ktorý je podľa práva EÚ od nadobudnutia účinnosti smernice 97/13 zakázaný, nemá vplyv na tento záver. Odstránenie vstupného poplatku zo škály poplatkov, ktoré sú členské štáty oprávnené vyberať, vôbec nebráni tomu, aby bol tento poplatok relevantný na určenie hodnoty zdroja.

56. Pokiaľ ide o stanovenie poplatkov podľa článku 13 za udelenie nových práv na základe súm určených na dražbe, súhlasím s názorom belgickej a holandskej vlády, že ide o metódu určenia hodnoty frekvencií *par excellence*, a to najmä z dôvodu, že priamo odzrkadľuje ich trhovú hodnotu.

57. Pokiaľ ide o nenávratnosť jednorazového poplatku, existuje logická súvislosť medzi ňou a potrebou zabezpečiť optimálne využívanie zdrojov. Ako uviedla belgická a holandská vláda, ako aj Komisia, prístup k frekvenciám na poskytovanie mobilných telekomunikačných služieb má len obmedzený počet operátorov. Ak títo operátori nie sú motivovaní využívať frekvencie, ktoré im boli pridelené, vzniká riziko delby trhov, keďže operátori môžu účinne brániť vstupu konkurentov na trh nevyužívaním frekvencií, ktoré im boli pridelené.

58. Preto navrhujem odpovedať na prvú a druhú otázku v tom zmysle, že články 12 a 13 nebránia tomu, aby členský štát uložil jednorazový poplatok tak v čase udelenia, ako aj predĺženia platnosti práv na používanie telekomunikačných frekvencií, či už je vypočítaný na základe súm zaplatených v súťažnom postupe pri vstupe na trh, alebo na dražbe pri pridelení frekvencií, a to aj napriek tomu, že ročný poplatok sa ukladá čiastočne na ten istý účel ako jednorazový poplatok.

C – Odpoveď na tretiu a štvrtú otázku

59. Na tieto otázky budem tiež odpovedať spoločne, a to preto, lebo obe sa týkajú obmedzení zmien existujúcich práv uložených článkom 14 smernice o povolení.

1. Znenie článku 14 uplatniteľné *ratione temporis*

60. Cieľom tretej a štvrtej otázky je určiť, či je jednorazový poplatok zlučiteľný s článkom 14 smernice o povolení, vzhľadom na to, že článok 14 stanovuje obmedzenia týkajúce sa zmeny, obmedzenia a odňatia práv na používanie rádiových frekvencií. Belgacom, Mobistar a KPN Group Belgium spochybnili súlad belgickej právnej úpravy s týmito ustanoveniami.

61. Ako uviedla Komisia, pred zodpovedaním tejto otázky je dôležité zohľadniť znenie článku 14, ktoré bolo uplatniteľné v čase vzniku sporu a na ktoré sa jednotlivci môžu odvolávať pred vnútroštátnymi súdmi. Tento dátum by som stanovil na 25. marca 2010, keď nadobudol účinnosť zákon z 15. marca 2010. Článok 14 smernice o povolení bol zmenený a doplnený smernicou z 25. novembra 2009, ale zmenené a doplnené znenie sa začalo uplatňovať až 26. mája 2011.²⁵

62. Znením článku 14 uplatniteľným *ratione temporis* bolo teda znenie, ktoré predchádzalo smernici 2009/140, a toto znenie vôbec neodkazuje na práva na používanie rádiových frekvencií, či už v súvislosti s udelením práv podľa článku 14 ods. 1 (štvrtá otázka), alebo s predĺžením platnosti práv podľa článku 14 ods. 2 (tretia otázka).

25 — Pozri článok 5 smernice 2009/140, už citovanej.

63. Hoci Komisia má „technicky“ pravdu, pokiaľ ide o znenie článku 14 uplatniteľné *ratione temporis*, pripomínam, že sporná vnútroštátna právna úprava upravuje výber poplatkov po 26. máji 2011. Cour consitutionnelle vydá rozsudok za okolností, v ktorých je nové znenie článku 14 smernice o povolení plne účinné. Preto by mal Súdny dvor s cieľom poskytnúť užitočnú odpoveď na tretiu a štvrtú otázku vziať do úvahy aj znenie článku 14 smernice o povolení uplatniteľné k 26. máju 2011.

2. Odôvodnenie podľa článku 14 ods. 1 a 2

64. Napriek tomu, čo som uviedol vyššie, je odpoveď na tretiu a štvrtú otázku jednoduchá. Medzi Komisiou a belgickou vládou na jednej strane a spoločnosťami Belgacom, Mobistar a KPN Group Belgium na druhej strane vznikol spor o tom, či jednorazový poplatok predstavuje zmenu, obmedzenie alebo odňatie práv na účely článku 14 smernice o povolení.

65. Podľa môjho názoru je táto diskusia teoretická. Po prvé podľa článku 14 ods. 1 smernice o povolení sú členské štáty oprávnené zmeniť práva na používanie v objektívne odôvodnených prípadoch a primeraným spôsobom, prihliadajúc podľa vhodnosti na osobitné podmienky vzťahujúce sa na prevoditeľné práva na používanie rádiových frekvencií. Domnievam sa, že tieto podmienky sú splnené, pokiaľ sa určí, že jednorazový poplatok bol uložený s cieľom zabezpečiť optimálne využívanie obmedzených zdrojov.

66. Článok 14 ods. 2 smernice o povolení podobne stanovuje, že členské štáty nie sú oprávnené obmedziť alebo odňať práva s výnimkou prípadov, keď je to odôvodnené a uplatniteľné v súlade s prílohou a príslušnými vnútroštátnymi predpismi týkajúcimi sa náhrady za odňatie práv. To isté odôvodnenie sa uplatní, pokiaľ bol dodržaný článok 13 smernice. Je zrejmé, že prináleží vnútroštátnemu súdu, aby posúdil, či existujú uplatniteľné vnútroštátne predpisy týkajúce sa náhrady za odňatie práv v zmysle článku 14 ods. 2.

3. Aspekty týkajúce sa základných práv

67. Všetci operátori vyjadrili pochybnosti o súlade jednorazového poplatku s rôznymi základnými právami, ktoré sú chránené podľa práva EÚ a Európskeho dohovoru o ľudských právach. Tieto tvrdenia sa týkali zákazu retroaktívneho účinku zákonov, ochrany legitímnych očakávaní a ochrany práva vlastníť majetok.²⁶

68. Belgacom a Mobistar uviedli, že vzhľadom na to, že ku konkludentnému predĺženiu platnosti práv druhej generácie došlo 8. apríla 2008 na obdobie piatich rokov (začínajúce 8. apríla 2010) v prípade Belgacomu a 27. novembra 2008 na obdobie piatich rokov (začínajúce 27. novembra 2010) v prípade Mobistar, zákon z 15. marca 2010 je retroaktívny. Toto tvrdenie uviedli napriek tomu, že aktívne obdobie predĺženia platnosti sa začalo v prípade spoločnosti Belgacom 8. apríla 2010 a v prípade spoločnosti Mobistar 27. novembra 2010, čiže v čase po nadobudnutí účinnosti zákona z 15. marca 2010.

69. Podľa môjho názoru zákon z 15. marca 2010, o ktorom belgická vláda tvrdí, že je v súlade s článkom 13 smernice o povolení, nemožno považovať za retroaktívne opatrenie, lebo sa vzťahuje na práva k telekomunikačným frekvenciám, ktoré ešte nezačali platiť, a poskytuje možnosť zriecť sa práv tým operátorom, ktorí sú držiteľmi práv, ktorých platnosť už bola konkludentne predĺžená, ale ktorí

26 — Belgacom vo svojich pripomienkach spochybnila dodržanie článku 6 ods. 1 EDLP a článku 47 Charty základných práv Európskej únie zo strany Belgicka v súvislosti s retroaktivitou a obchádzaním záväznosti súdneho rozhodnutia.

nechcú zaplatiť poplatok.²⁷ Okrem toho, ako belgická vláda uviedla na pojednávaní, v zmluve so všetkými troma operátormi je stanovené, že pravidlá týkajúce sa práv na používanie sa môžu kedykoľvek zmeniť. Podľa môjho názoru to vylučuje akékoľvek tvrdenie založené na legitímnych očakávaniach.²⁸

70. Pokiaľ ide o údajné porušenie práva vlastníť majetok, ktoré bolo zdôraznené najmä v písomných pripomienkach spoločností Mobistar a Belgacom, výber nových poplatkov v súvislosti s predĺžením platnosti časovo obmedzených práv na používanie rádiových frekvencií nemôže predstavovať porušenie pokojného užívania „majetku“ na účely článku 1 protokolu č. 1 k EDLP alebo tiež článku 17 Charty základných práv Európskej únie, a to najmä preto, lebo zmluvné podmienky týkajúce sa takýchto práv na používanie zrejme výslovne poskytujú možnosť ich odvolania.²⁹ Toto tvrdenie teda apriórne nemôže obstať.

71. Preto navrhujem odpovedať na tretiu a štvrtú otázku v tom zmysle, že článok 14 ods. 2 smernice o povolení umožňuje členským štátom uložiť mobilným telefónnym operátorom sporné poplatky v súvislosti s nadobudnutím alebo predĺžením platnosti ich individuálnych práv na používanie mobilných telefónnych frekvencií.

V – Návrh

72. Z vyššie uvedených dôvodov navrhujem, aby Súdny dvor odpovedal na prejudiciálne otázky, ktoré položil Cour constitutionnelle, takto:

1. Článok 13 smernice Európskeho parlamentu a Rady 2002/20/ES zo 7. marca 2002 o povolení na elektronické komunikačné siete a služby umožňuje členským štátom uložiť operátorom, ktorí sú držiteľmi individuálnych práv na používanie mobilných telefónnych frekvencií na obdobie 15 rokov, v rámci povolení na zriadenie a prevádzkovanie mobilnej telefónnej siete na svojom území udelených počas platnosti predchádzajúcej právnej úpravy, jednorazový poplatok týkajúci sa predĺženia platnosti ich individuálnych práv na používanie frekvencií, ktorého výška súvisiaca s počtom frekvencií a mesiacov, na ktoré sa vzťahujú práva na používanie, sa vypočíta na základe bývalého jednorazového koncesného poplatku, ktorý bol spojený s udelením uvedených povolení, s tým, že tento jednorazový poplatok je na jednej strane doplnkom ročného poplatku za poskytnutie frekvencií a na druhej strane doplnkom poplatku na pokrytie výdavkov na správu povolenia.
2. Článok 13 smernice 2002/20 umožňuje členským štátom uložiť operátorom, ktorí žiadajú o udelenie nových práv na používanie mobilných telefónnych frekvencií, povinnosť zaplatiť jednorazový poplatok, ktorého výška sa určuje dražbou pri prideľovaní frekvencií s cieľom valorizovať ich, s tým, že tento jednorazový poplatok je na jednej strane doplnkom ročného poplatku za poskytnutie frekvencií a na druhej strane doplnkom ročného poplatku za správu udelených povolení na zriadenie a prevádzkovanie mobilnej telefónnej siete vydaných počas platnosti predchádzajúcej právnej úpravy.

27 — Inak povedané, článok 13 sa podľa práva Únie jednoducho bezprostredne uplatňuje na budúce právne účinky situácie, ktorá vznikla za účinnosti predchádzajúceho (vnútroštátneho) pravidla. Pozri napríklad rozsudky z 10. júna 2010, Bruno a i. (spojené veci C-395/08 a C-396/08, Zb. s. I-5119), bod 53 a citovanú judikatúru, a z 29. januára 2002, Pokrzepowicz-Meyer (C-162/00, Zb. s. I-1049), bod 50 a citovanú judikatúru.

28 — Pokiaľ ide o príklad neexistencie skutkových podkladov na podporu legitímneho očakávania v súvislosti s bezprostredným uplatnením nového predpisu Únie, pozri rozsudok z 29. januára 1998, Lopex Export (C-315/96, Zb. s. I-317), body 28 a 29.

29 — Mobistar poukázala na rozsudky Európskeho súdu pre ľudské práva Van Marle a i. v. Holandsko z 26. júna 1986, séria A č. 101, Pressos Compania Naviera S.A. a i. v. Belgicko z 20. novembra 1995, séria A č. 332 a S.A. Dangeville v. Francúzsko zo 16. apríla 2002, ESLP 2002-III, ale ani jeden z nich sa netýka kľúčovej otázky, či okolnosti práv na používanie telekomunikačných frekvencií predstavujú „majetok“.

3. Článok 14 ods. 2 smernice 2002/20 umožňuje členským štátom uložiť mobilným telefónnym operátorom na nové obdobie predĺženia platnosti ich individuálnych práv na používanie mobilných telefónnych frekvencií, pričom niektorí z nich predĺženie platnosti svojich práv na toto obdobie už získali, no ešte pred začiatkom tohto obdobia povinnosť zaplatiť jednorazový poplatok týkajúci sa predĺženia platnosti práv na používanie frekvencií, ktoré by mali na začiatku tohto nového obdobia, s tým, že dôvodom existencie jednorazového poplatku je úmysel podporovať optimálne využívanie frekvencií prostredníctvom ich valorizácie a tento poplatok je na jednej strane doplnkom ročného poplatku za poskytnutie frekvencií a na druhej strane doplnkom ročného poplatku za správu povolení na zriadenie a prevádzkovanie mobilnej telefónnej siete udelených počas platnosti predchádzajúcej právnej úpravy.
4. Článok 14 ods. 1 smernice 2002/20 umožňuje členským štátom doplniť ako podmienku na získanie a predĺženie platnosti práv na používanie frekvencií jednorazový poplatok určený dražbou bez obmedzenia jeho výšky, ktorý je na jednej strane doplnkom ročného poplatku za poskytnutie frekvencií s cieľom predovšetkým pokryť náklady na poskytnutie frekvencií a zároveň ich čiastočne valorizovať, pričom dôvodom existencie oboch poplatkov je úmysel podporovať optimálne využívanie frekvencií, a na druhej strane doplnkom ročného poplatku za správu povolení na zriadenie a prevádzkovanie mobilnej telefónnej siete udelených počas platnosti predchádzajúcej právnej úpravy.